

PRZYPATROWAĆ SIĘ (442) *vb impf*

się (328), się (114).

Oba a oraz o jasne (w tym w pierwszym a 2 r. błędne znakowanie).

inf przypatrować się (69). *♦ praes 1 sg* przypatruję się (16). *♦ 2 sg* przypatrujesz się (3). *♦ 3 sg* przypatruje się (20). *♦ 1 pl* przypatrujemy się (7); -emy (1), -(e)my (6). *♦ 2 pl* przypatrujecie się (1). *♦ 3 pl* przypatrują się (23). *♦ praet 1 sg m* przypatrowałem się, -em, -m się przypatrował (12). *♦ 3 sg m* przypatrował się (16). *♦ 3 pl m pers* przypatrowali się (12). *subst* przypatrowały się (2). *♦ fut 1 sg m* będę się przypatrował (2). *♦ 2 sg m* będziesz się przypatrował (3) *RejPos* (2), *RejZwierc*, przypatrować się będziesz *CzechRozm* (2). *♦ 3 sg m* będzie się przypatrował (2) *RejWiz*, *RejPos*, przypatrować się będzie *RejAp* (1). *♦ 1 pl m pers* będziemy się przypatrować *RejPos* (1), przypatrować się będziemy *JanNKar* (1). *♦ 3 pl m pers* przypatrować się będą (3), będą się przypatrować (3), [będą się przypatrowali]; przypatrować się będą *BudBib*, *NiemObr*; będą się przypatrować *RejAp*; przypatrować się będą : będą się przypatrować *RejPos* (1:2). *♦ imp 2 sg* przypatruj się (64). *♦ 3 sg* niech, niechaj się przypatruje (7). *♦ 2 a. 3 sg* przypatruj się (2). *♦ 1 pl* przypatrujemy się (15). *♦ 2 pl* przypatrujcie się (9). *♦ 3 pl* niech, niechaj się przypatrują (3). *♦ con 2 sg m* byś się przypatrował (8). *♦ 3 sg m* by się przypatrował (12). *f* by się przypatrowała (2). *n* by się przypatrowało (1). *♦ 1 pl m pers* bychmy się przypatrowali (12). *♦ 3 pl m pers* by się przypatrowali (11). *subst* by się przypatrowały (3). *♦ part praes act* przypatrując się (93), przypatrując się (1); -ąc : -ąc *MycPrz* (1:1).

Sł stp brak, Cn: przypatruję się, Linde bez cytatu: przypatruje się s.v. przypatrzeć się.

1. Pilnie patrzeć na kogoś a. coś, przyglądać się, obserwować; też widzieć, być naocznym świadkiem; *considerare PolAnt, Modrz, Vulg, Cn; intueri Calep, Vulg, Cn; videre PolAnt, Vulg; inspicere Modrz, Cn; prospicere PolAnt; observare Modrz; aspectare, aspicere, contueri, spectare Calep; contemplari, perspicere Cn* [w tym: komu, czemu (101)] (136): Chłopyęta gdy go [Rurała] obaczyły/ [...] yęły mu się przypatrować *GliczKsiąż* H7v; *RejWiz* 76; *RejZwierz* 64v; Nie dziwuyćiefz się themu we mnie żećiem ięft przyczęrnńs/ ábowiem ná mię vderzyło flońce (*marg*) Iákoby chciał rzec/ [...] nie chćieyćiefz mi się przypatrować tylko ták z wierzchu/ áni mię wedle śwego zdánia poładzayćie. (–) *BibRadz Cant* 1/5, *Dan* 7/8, 1.*Mach* 6/62; *GórnDworz* E3v, O8v; ktorzy [prostaczkowie] z rádością czekáli obietnic Páńńkich/ á przypatrowáli się fprawam iego *RejPos* 66v; ktorzy [ludzie] byli iedni iuż prawie poználi to fwięte Boftwo w człowieczeństwie żyáwione/ drudzy się mu dopirko przypatrowáli/ á wierzyć poczynáli *RejPos* 111v, 9, 9v, 76v, 81, 83 (14); Ktorzy cię wyzrzą przypatrować się tobie będą/ oglądaią cię (rzekąc)/ tenli to mąż ktory trząsł ziemią/ y ftrząfał krolestwy? *BudBib Is* 14/16, *Dan* 7/8, *Eccli* 49/10; A áczkolwiek tákowe wády dworskie náyduią się y miedzy infzymi ftany/ ále iż obyczáie dworskie fą iáko w fparze/ káždy się im wćeocy przypatruie [*in oculis omnium maxime positi sunt*] *ModrzBaz* 12v; *Oczko* 3v; Przypatruyćie fye murom/ y páłacóm złotym/ Abyście mogli opifác ie potym. *KochPs* 72; ktory [Attyla] się vbiorem [*lege: ubiorom*] y ofobie Papiefkiey cźci godney zdumiály przypatrował *SkarŻyw* 318, 99 [2 r.], 479, 593; *CzechEp* 102, 371; á iuż znáczné były Twego męftwá poczátki: Kto fye przypatrował/ Káždyć w té fłowá/ álbo tym równé winfzował/ [...] *KochJez* A2v; *NiemObr* 104; KAchná fye każe w láźni przypatrować/ Ieflibych ią chciał nágo wymálować *KochFr* 15, 79; *KochSz* C; A ten ktory przy piecu fiedział/ przypatruiąc się temu

młodzieńcowi/ który gorzałkę łzynkował/ [...] czekał co za koniec miał być oney bieśiady. *WerGośc* 231; *KochPieś* 22; *PudłFr* 66; *KochWr* 40; bo na nierzad sam wszyscy narzekaią vDworu iakosz y sam sie potrosze temu przypatruię. *ActReg* 171; *Calep* 996a; *GostGosp* 72; Czemu [gospodarności A. *Gostomskiego*] fie przyacięle y łudzy przypatrując/ vprošili aby kart kilkanaście Dozoru domowego nąpifać kazał *GostGospSieb* +3v; *KochFrag* 23; iam fie w tym [w sprawach wojskowych] niešchował/ Anim fie żołnierzowi iák żyw przypátrował. *WyprPl* A2; *LatHar* 152, 245; *Oglądały grob* [*Luc* 23/55].) Te święte niewiašty z wielkiego nabożeńštwá przypátrowały fie grobowi/ y łtrzegły go/ ku czci naświęšzego ciála Páńkiego. *WujNT* 293, *Luc* 1/2, 23/49, *Act* 3/12, 7/32, 17/23, s. 451 *marg*; *SarnStat* 461; A tego [kwiatu] piękne Nimphy vftáwnie pilnuia Y iego fie nadobney bárwie przypatruia. *WitošŁut* A3, A3; *KlonFlis* H4; [człowiek leniwy i gnušny] Włtawšy idzie do Kárczmy/ iefli ma co grošzy. [...] Częšto fie przypatruiać w karciętá fie wpráwi: O łzczudłki/ o orzechy: potym grošze ftáwi. *KlonWor* 34, 61; *PudłDydo* A2v.

przypatrować się na co (1): Ták iákochmy tu máło wyłšłzey łyłšzeli/ iáko łady Páńkie bárzo trudne łá ku wyrozumieniu/ kto fie ná nie tylko ciełšnemi oczymá przypáthrować będzie. *RejAp* 130v.

przypatrować się między kim (1): iż on [šw. *Maciej*] w prošcie šwoiey chodził/ dziwuiąc fie á przypatruiać fie między zwolenniki Páńkiemi onym dziwnym łpráwam Pána šwoiego *RejPos* 289v.

przypatrować się skąd (2): Czemu [religijnemu przywództwu máłego šw. *Atanazjusza nad innymi dziećmi*] fie z przygody Alexánder Bifkup Alexándryiški z dáleká/ y z tákiego mieyřcá/ gdzie go widzieć ony dzieci nie mogły/ przypátrował. *SkarŻyw* 388; *CzahTr* D3v.

przypatrować się gdzie [= na co] (1): Gdzie miło/ thám oczy/ pilnie fie przypatruia *GórnDworz* Cc4v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (1); zaimek pytajny (3), iż (2)] (5): *LubPs* A2; *RejWiz* 166; Pátrzayže pilno/ co oni omylacze á oni podštěpnicy wnet vczynili: wyłtáwili mu [Jezusowi] człowieká opuchłego/ przypatruiać fie co z nim czynić będzie. *RejPos* 225; *Oczko* 21v; iż nieták tego żáłował [šw. *Chryzostom*] y oplákiwał/ gdy zboyce ciála ludzkie po drogách rozbijáli: iáko gdy fie przypátrował/ iż dla przekłętego łrebrá/ złotá/ [...] y Bogá wielka háńbá/ y ludzi wielka ná dułzy zgubá potykála. *PowodPr* 49; [CorfusDocum 1564 nr 124].

W połączeniu tautologicznym: widząc przypatrować się (2): Widząc przypátrowałem fie [*Videbam*] aż po zbierano [!] łtolki *BudBib* Dan 7/9, Dan 7/11.

W połączeniu szeregowym (1): niehcemy aby który ięzyk miał co nád nas, ieždžimy do nich [tj. za granicę], vczymy fie ich: przypatruiemy fie wšyřłtkiému, y wzór máło nie we wšyřłtkim od nich bierzemy *JanNKar* Dv.

Fraza: »oczy (oko) się przypatrują(-e)« [szyk zmienny] (4): *GórnDworz* Cc4v; iż iedno takie oczy łá błogołławione/ ktore fie ták przypatruia temu Bořtwu świętemu/ iáko fie przypátrowały oczy ich [apostołów] święte. *RejPos* 294v, 337v; Iák łłoneczney šwiátłošci/ Oko fie przypátrować Nie może: ták krewkošci Ludzkie/ prozno gotować Myřł/ máia [lege: myřł mają.] łłowá/ twe chwały ráchowác. *GrabowSet* N4v.

Zwroty: »z bliska się przypatrować« (1): Wolno iey [duszy w czasie snu człowieka] w niebie gwiazdom fie džiwowác/ Y łpórnym biegom zblifká przypátrować. *KochFr* 57.

»z daleka się przypatrować« (5): Iż też to pewnie wiem [...] / á z dálekám fie theż gdzyeś [...] przypátrował themu: Iż Pan Bog. W.W. ofobliwą chuć s przyrodzenia ku Muzycze [...] dąć raczył. *LubPs* A2; *RejPos* 87, 347v; O iefliże iefzcze nie wietłżą przyczynę ma ná nas [*Pan*] niżli ná ony nędzne Ierolimczyki/ kthorzy byli iefzcze nie prawie doyrzeli woley/ Boftwá/ y Máyeftatu iego fwięthego/ iedno że fie ták z dáleká przypátrowáli iemu. *RejZwierc* 195; *SkarŻyw* 388.

»dobrze się przypatrować« (1): Ktorem [*Ulissesa i Menelaosa*] ja w dom svoj przyjął i z chucią czestował, A tamem sie obiema dobrze przypatrował *KochMon* 26.

»przypatrować się głosowi« = *skierować wzrok w stronę, skąd dochodzi głos* (1): Y przypatrowałem fię głólowi fłow wielkich [*Videbam tunc propter vocem sermonum grandium*] ktore mowił rog *BibRadz* *Dan* 7/11.

»oczyma się przypatrować« (4): Paweł fwięty [...] tákże y głos fłyfzał tákże fie y oczymá przypátrował dziwney tey wielmożności. *RejAp* AA3, 130v; *RejPos* 260; musiał tām podobno *X(iqdz)* *K(anonik)* przytym być, y rękómá fię tego dotykáć, y oczymá przypátrowáć, iż to ták iáko żywą prawdę prowadzi *CzechEp* 149.

»pilnie (a. pilno) się przypatrować« [*szyk zmienny*] (9): *RejWiz* 166; *Prot* B2; fpytał go [*Tatarzyna*] łagodnemi fłowy Bifkup/ dla czegoby mu fie ták pilno przypátrował. *GórnDworz* P, P, Cc4v; TAmże pod iego [*Niedźwiadka, tj. gwiazdozbioru o tej nazwie*] grzbietem przypátruy fye pilnie/ Równéy wadze: ále tá nie gore ták śilnie. *KochPhaen* 4; *Contueor*, *Fixo* obtutu aspicio – Pilno fzie przipatruię. *Calep* 254b, 103b; *CzahTr* D3v.

Szeregi: »dotykać się i przypatrować« (1): y rzekł im [*Jezus uczniom*]: [...] Oglądajcie ręce moie/ y nogi: żećiem ia tenże ieft: dotykajcie fię y przypátrujcie [*palpate et videte*] *WujNT* *Luc* 24/39.

»dziwować się a (i) przypatrować (się)« [*szyk 3:1*] (4): wftąpił [*Zacheusz*] ná drzewo ktore blisko ftało/ [...] á z dáleká fie dziwował á przypátrował onemu dziwnemu człowieczeńftwu Páná náłzego. *RejPos* 347v, 289v; *ActReg* 96; *KochFr* 57.

»przypatrować się a przysłuchawać« (1): gdyż oni Bifkupi/ Fárizeufzowie [...] wzgardzáli á połmiewáli fie z onych nowozyáwionych fłuchow á powieści/ o przyfcie á o zyáwieniu Mefyálza tego. A nie tylko áby fie temu przypátrowáć á przyfłuchawáć mieli/ ále [...] zákázowáli o tym mowić *RejPos* 288.

»albo przypatrować się, albo skosztować« (1): A ząwždy mu [*swowolnemu przyrodzeniu młodego człowieka*] fie tego chce/ áby fie czemu nowemu álbo przypátrowáło/ álbo go iákożkolwiek theż fkoftzowáło *RejZwierc* 18v.

Przen (5) : Acz gdy fię przypátruię tey fławney [!]/ Koronie/ Widzę Okręt ná Morzu co bez máłá tonie. *Prot* B3v; iż contráfet iey [*pięknej twarzy*] do fercá niołá [*oczy*]/ á duřá imie fie onemu obrázowi z lubořcią przypáthrowáć *GórnDworz* Mm; *CzechRozm* A8.

W porównaniu (1): ábyś fię w nich [*w psalmach*] iáko w żwierćiedle fámemu fobie przypátrował *LatHar* 158.

Szereg: »dziwować się abo przypatrować« (1): A miey ząwždy then to wdzięczny obraz męki Páná fwego przed oczymá duře fwoiey: á nie tylko ábyś fie mu iedno dziwować ábo przypátrowáć miał/ ále przeyřrzy ono fláchetne ferce ie^{go} *RejPos* 107.

α. O Bogu (7) : Gdyż ieſt ták dobrotliwa tá wielmożność iego [*Boga*]/ Iż nie czyni nigdy nic nieſpráwiedliwego. [...] A iáko práwy mocarz łobie roſkázuie/ Gdy ſie tym ſwieckim burdam dziwnie przypátruie. *RejWiz* 142; Abowiem Pan thák mowił do mnie/ Vſpokoieſ ſię á będę ſię przypátrował w mieſzkániu moim/ iáko pogodá po dżdżu *BibRadz Is* 18/4; *RejPos* 201, 288v; Lecż Bog óciec wieczny/ łobie ſię przypátruiać/ rodzi myſł ſiebie łáme⁸⁰ *CzechEp* 256; A Bog wſzelkiey lutoſci pełny/ przypátruiać ſię łkruſzonemu/ [...] odeymie władzá złym przygoam *GrabowSet* A3.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Y mówia/ zać to łá bołkie zabáwy/ Przypátrować ſye/ iákie ludzkie łpráwy. *KochPs* 108.

a. Patrząc, oglądając poznawać, oceniać, wyrabiać sobie zdanie na ten temat (odcień pośredni międzyznacz. 1. i 2.) (19) : Y owłzem przypátruiać ſie tu łtworzonym rzeczám/ ábychmy vznawáli iáka ieſt dobroć Páńſka *LubPs* X5; Bo ten Philozoph [*Teofrastus*] y ná dworzech bywał/ y ludzkim ſie łpráwám przypátrował. *RejWiz* 63v; Tákże też ty ták przypátruiać ſie rozličnym łpráwám ludzkim łnádnie będziełz mogł rozeznáć co pierzgá á co wdzięczny miód. *RejZwierc* 24, A3v, 18v, 24, 160v, Aaa4v; Aleć záprawdę trzebá ſię przypátrować obyczáiom tego kto ma być obieran [*Omnino mores eius, qui deligendus sit, inspici oportet*] *ModrzBaz* 74; A ktoby nie wierzył [*w prawowierność greckiego kościoła*]/ kazáli [*luteranie*] mu ták iácháć do Grecyey/ y ták ſię rzeczám przypátrować. *ReszPrz* 68; *GrabowSet* A2; *JanNKar* D2.

przypatrować się na kim [= na czym przykładzie] (1): Niechay ſye ná mnie páńłkim łádóm przypátruiać/ Którzy fortune rząd przypifuiá *KochPs* 59.

Ze zdaniem dopełnieniowym [zawsze: zaimek pytajny] (2): A ták tu potrzebá káżdemu mądré^{mv} y baczne^{mv} Pánu/ przypátrować ſye doſtawłzy dobrégo cnotliwégo łługi/ co zá łługá ieſt *Strum* R3; *ModrzBaz* 11v.

Zwrot: »pilnie (a. pilno), z pilnością się przypatrować« [szyk zmienny] (2:1): SŁufznie tedy czelnieyłzym [!] ółobam [...] bywa roſkazano/ áby z wielką pilnością á długo włzytkiemu ſię przypátrowáli [*ut animis intentissimis ... omnia considerent*]/ [...] obaczáiac łpráwę/ o ktorą w rádzie rozbieránie ma być *ModrzBaz* 26v, 11v; zwiedziłeſ częć niemálą ſwiátá. Przypátruiać ſye pilno wielkich Krółów łpráwie *KochPam* 80.

Szeregi: »obaczać a przypatrować się« (1): áby [*młodzieniec*] pilnie obaczał á przypátrował ſię [*ut id observet*]/ co też w obcych źiemiách zá obyczáie/ co zá práwá/ co zá kárność/ áby to záłię wrociwłzy ſię do domu/ vmiał drugim powiedzieć *ModrzBaz* 11v.

»ogłędować i przypatrować się« (1): MA to bydź obwárowano: áby którzy ná łádzie ſiedzá pilnie ogłędówali y przypátrowáli ſie [*intendere et considerare JanStat* 438] ółobie/ która czyni iáki zapis *SarnStat* 758.

»ani przypatrować się, ani się uczyć« (1): ábyſ ſie tákim [*złym*] obyczáiom áni przypátrował/ áni ſie ich vczył *RejZwierc* 20v.

b. Oglądać Boga w niebie (4) : co [*tj. nierozdzielność Trójcy św.*] tu iáłnie duchowie łwięći y Anyółowie łwięći wyznawáią / ktorzy ſie vłtáwicznie przypátruiać temu Máiełtatowi łwiętemu. *RejAp* 68v; *SkarŻyw* 127; W tych łłowiech okázuie Chriłtus pan/ iż chwałá iego/ nie vłtánie/ ktorey y w onym żywoćie przyłżłym/ wierni ſię przypátrować będą *NiemObr* 112; *LatHar* 602.

2. Rozmyślać, rozważać, zastanawiać się nad czymś, też za pośrednictwem tekstu; *considerare* PolAnt, Modrz, Calep, JanStat, Cn; *intueri* Calep, Vulg, Cn; *perspicere* Modrz, Cn; *contemplari* Calep, Cn; *videre* PolAnt; *cernere* Modrz; *circumspicere, dispicere* Cn [w tym: *komu, czemu* (203)] (230) : Bo fie ten [Solon] przypátrował ludzkim obłędnościam *RejWiz* 170; *RejZwierz* A2v, A6v; Przypáttruie fie íprawiedliwy domowi złośnikowemu *BibRadz Prov* 21/12; *KwiatKsiąż* B4v; Ale wierni Pánfcy nic fie tym beśtiam nie dziwuia/ nic fie ich wśzetecznym íprawam nie przypáttruia *RejAp* 143v; áleć tu Pan mocno powiedzieć raczy/ iż fie tákiemu duchowi przypáttru/ iákiżkolwiek ieft/ tylko iżby był duchem prawdy *RejPos* 284, 8v, 231, 284, 304v, 336; A przypáttruiać fie tey dziwney íprawie/ co dáley to więcey fie o tym zámyśláwac muśimy. *RejZwierz* 1v, 18 [2 r.], 18v, 20v, 23v, 104v, 129v; Pilnuy ítáttecznego/ á przypáttru/ fie ízczyremu/ bo potym (tákiemu) mężowi pokoy. *BudBib Ps* 36/38[37]; *MycPrz* II A; *CzechRozm* 47v, 90, 161v; *ModrzBaz* 101; *SkarJedn* 308, 376; *KochPs* 179; Pierwey muśi dni czterdzieści nálzemu fie zakonowi przypátrowac ten/ ktory do nas wśtąpić chce *SkarŻyw* 134, [236], 310, 362, 383; Gdy fie dáley nabożeńśtwu Papieśkiemu przypáttruie/ y tym więcey w Piśárze iego wglądam/ tym więcey różności/ y pomięśzáney gliny fundámentu ich náyduie. *CzechEp* 230, 86, 155, 214; *KochJez* A2; *NiemObr* 7, 152, 168; *ReszList* 142; *KochProp* 15; *KochWrJan* 18; Przipatruiać fie dawnem íprawam w Kroleśtwie tym [...]/ vmislelem wam krotko pokazac iako fie ktoripan [!] przeciwko przodkom nálzem [...] zachował *PaprUp* A2; *WujNT Hebr* 13/7, Aaaaa2v; Błogośławiony ktory fie temu [tj. *przemijalności dostatku*] przypáttruiać w čás pocżyna rádzić o sobie. *WysKaz* 45; *JanNKar* D4; *SarnStat* 600 marg; *PowodPr* 12; Y íam fie Zácheuśz sobie przypáttruiać/ [...] wyrzał iedno wielkie plugáłtwo w domu íwoim *SkarKaz* 457b, 387b.

przypatrować się do czego (1): ízem fie część ze zwyczajú/ część też z ludzkich przypadkow przypátrował do wśzytkiego/ niechciałem też tego zániechac/ ábych też wśdy był iákiey pámiátki nie zośtáwił temu narodowi íwemu *RejZwierz* 210.

przypatrować się z czego (2): A tu s tey rośpráwy íwiétey temu fie napilniey przypátrowac mamy/ iáko v Pána nie ieft żadne brákovéanie ośob *RejPos* 37, 4.

przypatrować się ku czemu (1): pilnieyśze ieft nam/ ábychmy fie przypátrowáli ku temu celowi á ku tym krefám/ ku ktorym Pan rzecz íwá tu ítánowic á przywodzić raczy. *RejPos* 300v.

przypatrować się w czym [= w tekście] (6): Czemu fie w tym pśalmie napilniey przypátrowac mamy. *LubPs* P2v marg, R2v marg, R5v marg; Czemu fie w tey Ewányeliey przypátrowac mamy. *RejPos* 54v, 20v, 314v.

przypatrować się w czym [= na podstawie czego] (1): ZAcna/ á kiedyś nieprzewyciężna KOrono Polśka: gdy fie tobie teraz w tym wálnym zgromádeniu przypáttruie/ [...] niemogę fie zátzymac z onym ferdecznym ku tobie áffektem *PowodPr* 4.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (7); zaimek pytajny (14), iż (3), jeśli, li ‘czy’ (3), jako ‘że’ (1), zaimek względny (1)] (21): Przipatruy że fie dobrze/ kto fie na co godzi *KochSat* C; *RejAp* 12v, 180v; A thu w tey íprawie íwiétey napirwey fie mamy przypátrowac temu/ iż iuż nam przyśedł ten obiecany krol *RejPos* 20v; [*Józef i Maryja*] práwie fie byli zádziwowawśz zumieli/ íłiśzac dziwne rozmowy á dziwne powieści o dzieciátku o onym/ á przypáttruiać fie nie tenli to iuż ieft/ ktory z dawná íwiátu [...] obiecany prorokowan był. *RejPos* 28v, 37, 162, 217v, [219]v, 284,

315, 336; *RejZwierc* 135, 184v; czału wesołego bądź wesoł/ á czału smętne⁸⁰ przypátruuy fie czemu to Bog nápuścił. *BudBib* I 341c *marg*; *MycPrz* II A2; *NiemObr* 98; *KochFr* 57; *ReszList* 175; Máłych też rzeczy ktore w łobie máią zákrytą moc/ nie pomiátaymy: ále fie temu przypátruuy/ czego inni w nich nie widzą. *SkarKaz* 84a; tu témi káraktermi nowémi [...] przypátrować fie będziemy, co to iest Ortogrąphia Polfka *JanNKar* D3.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego lub do przydawki przy dopełnieniu w zdaniu nadrzędnym [w tym: zaimek pytajny (4), jako ‘że’ (2), iż (1)] (7): Iuż fie też [wierny] będzie pilnie przypátrował káżdey krześciáńskiey powinności swoiey/ co łobie á co káżdemu łtanowi łłufźnie powinowát ma być. *RejWiz* A3v; káždy fie im [twoim cnotom, królu] niechay przypátruie/ iákiemi cie Pan Bog ielzcze z młodości twey Krolewkiey vpominki á dáry/ opátrzyć á obdárować raczył. *RejPos* A3, 4v, 264v; Tám on miły łtárułzek rułzon tymi łłowki/ Przypátruiać fie łprawam oney białygłowki. Iáką rzkomo pokutę zá grzechy czyniła/ A iák chytrze ná oycá ze włząd záchodziła. *HistLan* D2; *RejZwierc* 18v, 169v; ále przypátruiać fie Ludziem ninieyłzego czału/ iáko łą rozmaitych rozłádkow/ áffekthow/ y zawiści [!] [...] widzimy: [...] *BielSpr* 75v.

W połączeniach szeregowych (6): Ale co my rzeczemy niebożátká/ ktorzy áni fie pytamy/ áni fie przypátruujemy/ áni przełstawamy ná mądrołciach iego [Pana] *RejPos* 230, 86, 230, 250, [278]; A ták álbo czytaj álbo fie wždy czego vcż/ álbo fie czemu przypáthruy/ á rozeznaway łobie/ vpátruiać nadobnie czo leplze á czo gorłze. *RejZwierc* 23v.

Zwroty: »dobrze się przypatrować« (2): LEnná/ Załtáwy/ Dożywočia/ Frymárki y Fundułze po Alexándrze [...] odpráwuiać/ dobrze fie łiftóm przypátruiać/ Decretálmy czynili *SarnStat* 93 [*idem*] 85.

»przypatrować się w myłłach swoich« (1): iż on [tj. Pan] nieomyłnie obiecał dáć mieyłcá tákie ná połmiech á ná fábułę obcym narodom/ y kołcioły ich [odstępców]/ ták iż fie będą dziwowáć/ przypátruiać fie w myłłach łwoich/ á pytaiać fie co fie tho nád nimi łtáło. *RejPos* 350.

»pilnie (a. pilno), z pilnością się przypatrować« = *diligenter considerare Calep*, *JanStat*; *diligenter intueri Calep* [szyk zmienny] (33:2): Czemu fie w tym Płalmye s pilnością przypátrować mamy. *LubPs* R5v *marg*, P2v *marg*, R2v *marg*; *RejWiz* A3, A3v; *RejZwierc* 70; Napierwey tedy káždy z ołobna ma fie łwemu vmysłowi pilno przypátrować *KwiatKsiąż* B; *RejAp* 12v; A przypátruuy fie pilnie żywotom/ łprawom/ á połtępkom [...] ludzi łwiętych á wiernych iego *RejPos* 277v, 4, 37, 217v [2 r.], [219]v, 233, 298, 315; *RejZwierc* 20, 21, 184; gdyż fie mądry nie náłáme [!] łłowá łpułzcza/ ále rádłzey rzeczy fie cáley [!] y przedłiewzięcia [lege: przedłiewzięciu] piłżącego pilnie przypátruie. *CzechRozm* 130v, 191v; *ModrzBaz* 14, [41]; gdyż w owéy Dyłputáciye/ kthóráłmy o Merkuriułżu mieli/ náłurze á własności fye iego pilno przypátruiać/ okázáć fye może/ iáko [...] *Oczko* 2; *KochPs* 170; *CzechEp* 107, 126, 365; *CzechEpPORz* *3; Y możeż to X(ięze) K(anoniku) zgodá iednołtáynną názwáć? temu to może perlwádowáć/ ktory w ty rzeczy nigdy nie wgládał/ ábo ielłi wgládał/ tedy fie temu pilnie/ y z rozłádkiem nie przypátrował. *NiemObr* 135, 98; *ActReg* 31; *Calep* 251a; *SarnStat* 758.

Szeregi: »dziwować (a. podziwować) się a (i) przypatrować (się)« = *cernere et mirari Modrz* [szyk 2:1] (3): SŁufźnieby fie thu miał káždy pilnie przypátrowáć/ á pilnie fie podziwować tym

opątrznociam á tym obietnicam *RejPos* 217v; Iż niech fie káždy dziwuie á przypátruie fie mocy ímiertelney *RejZwierc* 169v; *ModrzBaz* 14.

»nie myślic ani się przypatrować« (1): Boć fie iedno táki káždy trwogi boi/ ktory o niey nigdy nie myfli/ áni fie iey przypátruie/ áni żadney przypráwy nie ma/ czoby ná fie czáfu oney nienádziefszney potrzeby ná fie włożyć miał. *RejZwierc* 166.

»przypatrować się i (a) przysłucha(wa)ć« [szyk 2:1] (3): *GroicPorz* C2v; Słuchayże zálie co pifano w Moizelzu á w Proroczech/ nic inego iedno ábys fie przypátrował á przyśluchawał onym obietnicam/ onym wyrokom Duchá fwiétego *RejPos* 116, 176.

»rozmyślic się (a. rozmyślać) i (a) przypatrować się« [szyk 1:1] (2): tu fie przypátruy á rozmyflay fobie/ kto to iest á iáki to iest co to ípráwiłá fwiéta wielmożność iego. *RejAp* 180v; *RejPos* 217v.

»rozważać a przypatrować się« (1): ROzważáiąc sobie z dáleká/ á pilnie fie przypátruiąc [...] rozliczności czáłow dziefieyfzych/ [...] nicz infzego pewnieyfzego áni náleść áni rozeznác liebie nie vmiem iedno iż [...] *RejZwierc* 184.

»uczyć się a (i) przypatrować się« [szyk 4:1] (5): iż ich [twoich rodziców] cnot/ przykłádown/ y obyczáiw/ wiele fie ludzi mogło vczyć/ y im fie pilno przypátrować. *RejWiz* A3; Pátrzayże czego fie tu vczyć/ á czemu fie tu ślufznie przypátrować ma káždy wierny Páńfki. *RejPos* 319v, 162, 298, 319v.

»uważać i przypatrować się« (1): Lecż káždy boiácy fie Bogá/ niechay pilnie vważa/ y temu fie przypátruie/ komu podobniey wierzyć: [...] *NiemObr* 98.

»wglądać i przypatrować się« (1): tedy mię do tego práwie iákoby gwałtem przyćifnął [ksiądz kanonik]/ zem też w te Kátholiki nowe/ wglądać musiał/ y onym fie przypátrować. *CzechEp* 128.

α. O zjawiskach akustycznych (2) : przes którą vmieiętność [!] [śpiewu i gry na instrumentach] rozmaitym przyrodzeniam y mocám dźwięków przypatrujemy fie *KwiatKsiąż* 13; *CzechEp* 376.

a. Rozmyślać o Bogu i Jego działaniach (niekiedy z dodatkowym elementem ‘obserwując naocznie ich przejawy’); *intelligere* *PolAnt* (96) : Nád wlfytkyemi rzekámi mocnye gi [fundament] zbudował [Pan]/ Aby fie iego mocy káždy przypátrował. *LubPs* F3v, M4, R2; Acż ich máło [...]. Ktorzy wzgardzáią nífkość fwiátá omylnego/ Przypátruiąc fie ípráwam Bogá niebiefkiego. *RejWiz* 76v, 115; *RejAp* AA4, 55; A ták wolę ia s tymi tłufzczámi náfládownác Páná fwoiego/ á przypáthrowác fie fwiétemu Boftwu iego *RejPos* 83, 9, 11, 56v, 70, 76v (32); Obaczay to liowie/ ftoy/ á przypátruy fie dziwom Bożym. *BudBib* *Iob* 37/14, *Ps* 27/5; *LatHar* 386; *SkarKaz* 84a.

przypatrować się z czego [= na podstawie czego] (2): mamy fie mu [Panu] przypátrować z włáfnych dziwow iego *RejPos* 11, [323]v.

przypatrować się od kogo czego (1): ktore [zblákané owieczki] fie tułáły [...]/ máło wiedząc/ tylko s pífmá á od Prorokow ofthátká fie przypátruiąc á náfluchawáiąc/ o fwiétych Boftwie iego [Pana]. *RejPos* [323]v.

przypatrować się czym (3): Abráhám przypátrował fie Bogu wiárą/ choćáfz zwierzchu iedno tilko ludzi widział. *BibRadz* I 9d marg; Iáko Pan ty oczy błogofláwić raczy/ ktore ne [!] tylko ípráwam iego ále wiárą mocną przypátruią fie fwiéthemu Boftwu iego *RejPos* 207v marg, 294v.

przypatrować się w czym [= w tekście] (2): *RejAp* 112; Tákte iest iákoby iedną przeftrogá/ áby ktho onych pierwfzych fłow iego [Izajasza]/ ktore powiedział/ [...] nie chćiał sobie wedle rozumu fwego

wykłádác áni fie ná nich wedle litery wiefzác: ále fie ráczey w nich duchowi Bożemu przypátrowác *CzechRozm* 135.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): ále nam to iest pilnieyfza/ ábychmy fie temu przypátrowáli/ co Pan nád wiernymi fwemi á nád łługami fwemi czynić [...] raczy. *RejPos* 296v.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia w zdaniu nadrzędnym [w tym: zaimek pytajny (2), iż (1)] (3): Thu fie trzebá w they Rołpráwie pilno przypátrowác Duchowi świętemu/ co nam tu przez tego Apołtołá nászego iáfnie opowiedác raczy. *RejAp* 112; áby fie ná potym [...] káždy wierny iego przypátrował świętemu Bořtwu iego/ iż on [...] może wřzytko co chce wćzynić *RejPos* 255v, 305.

W połączeniach szeregowych (2): Což nam tedy iest napilnieyfza/ iedno fie vczyć/ ćwiczzyć/ á przypátrowác themu Bořtwu w tym człowieczeńřtwie zyáwionemu *RejPos* 294v, 160.

Fraza: »oczy się przypatrują« (5): A iefli ten ciemny miřtrz řtrzeże oczu nędznego człowieká/ áby fie nie przypátrowály Bořtwu Páná řwoiego/ thedy iefzće tym pilnieyfzy vřzu *RejPos* 204; Tákiem oczóm Pan błogółáwi ktore fie przypátruią Bořtwu iego. *RejPos* 208v *marg*, 85, 207v, 294v.

Zwroty: »z daleka się przypatrować« [*szyk zmienny*] (14): Abowiem tho záwřdy bywał obyczáy Duchá świętego/ iż pořpolicie pod zákryciem řwiátu oznáymował táiemnice Bořtwá řwego/ áby tylko wierni temu fie z dáleká przypátrowáli *RejAp* AA3v; iřzechmy v niego [*Pana*] wzgárdzeńřzy á w więřřzym omierzeniu/ niřli ři niewiernicy á ři wymyřláćze zakonu řtárego/ ktorzy fie wřdy z dáleká przypátrowáli Bořtwu iego *RejPos* 230; Iř ia wam moi mili řynacřkowie dam poznác táiemnice Bořtwá řwego/ ále inřzym tylko pod przypowieřciámi/ thák iż fie będá przypátrowác y przyřłuchawác z dáleká/ á nic nie vřrzá áni nie zrozumieią. *RejPos* 294v, 156, 160 [3 r.], 183, 183v, 184v (13).

»przypatrować się mocno« (1): nic fie nie łę kay á nic fie nie thrwoř żadnemi omyłnemi wáthpliwořciámi řwiáthá thego/ á przypátruy fie mocno řpráwam Páńřkim *RejAp* BB6v.

»oczyma się przypatrować« [*szyk zmienny*] (4): iż tu Ian řwięty powiáda/ iż fie obrořił nie tylko áby řłyřzał/ ále áby widział kto nań wołá/ to iest/ áby fie przypáthrował y oczymá cieiełnemi/ y rozmyřlániem duchownym/ prawdziwemu gółowi Páńřkiemu. *RejAp* 12v; A gdy fie ták wiernie będyeř przypátrował á przyřłuchawał tymi vřzymá y oczymá cieiełnemi temu řwiętemu Bořtwu iego/ pewno gi ogládař okiem w oko *RejPos* 207, 182, 207v.

»pilno (a. pilnie) się przypatrować« [*szyk zmienny*] (3): A tu fie przypátruy pilno Bořtwu y człowieczeńřtwu Páná řwego. *RejAp* 16, 112; *RejPos* 37v.

Szeregi: »dziwować się a przypatrować (się)« [*szyk 7:1*] (8): obiáwił fie [*Pan*] pogánom á cudzoziemcom/ tylko iż fie dziwowáli nowym dziwom iego/ á przypátrowáli fie dziwney mořnořci iego. *RejPos* 37v; Ludzye prořci [...] idą á řiřná fie do niego/ z dáleká fie dziwuiác á przypátruiác řwiętemu Bořtwu iego. *RejPos* 160, 37v, 126, 204, 245, 319, 351. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»patrzyć a przypatrować się« (1): ále fie im [*sprawom Pańřkim*] trzebá przypátrzyć oczymá duřznemi/ [...] ktore ták pátrzą á przypátruią fie řwiętemu Bořtwu iego. *RejPos* 211v.

»przypatrować się a (i) przysłuchawać (a. nasłuchawać, a. słuchać)« [*szyk 2:2*] (4): Iř to owřzem błogółáwieńřzy/ ktorzy nie widząc/ thylko z dáleká nářłuchawáiąc á przypátruiąc fie řwiętemu

Bołtwu iego/ vwierzyli iemu. *RejPos* 117v; będą záflepione oczy twoie/ [...] y ták będą ogłufzone wfyzy twoie/ iż chociabyś też potym rad y fłuchał y przypátrował fie/ ále próżno *RejPos* 197, 207, 294v.

»nie pytać się ani przypatrować« (1): nic fie nam nie trzebá pytać áni przypáthrować głębokofciam tym tych dziwnych táiemnic Páńfkich. *RejAp* 17.

»przypatrować się i rozumieć« (1): iż to ieft nawdzyęcznieyfza fłuzbá iemu [*Panu*] w dzień święty iego/ [...] iżbyś fie vczył y przypátrować y rozumieć o świętym Bołtwie iego. *RejPos* [226]v.

»uczyć się a przypatrować« (2): Abowiem toć fą [...] gotowości náłze/ vftáwicznie wiernie á fthale dufác Pánu Bogu fwemu/ [...] á vftáwicznie fię vczyć á przypátrować świętey woley iego *RejPos* 0004v, 296v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»(nie) widzieć i (ani) przypatrować się« [*szyk 1:1*] (2): *GrabowSet* T4; y owfzem wzgárdzone zoftáią [*rzeczy boskie*] v tych/ ktorzy ich zákrytey drogości y zacności nie widzą/ áni fię iey przypátruią. *SkarKaz* 82a.

»znać a przypatrować się« (1): Dofyćby było nędzniku ábyś thy znał á przypáthrował fie prawdziwym fłowom Páná fwego *RejAp* 18.

3. *Uwzględniać w postępowaniu, podejmowaniu decyzji; zwracać na coś uwagę; considerare PolAnt; advertere, attendere JanStat* [w tym: w imp skierowanym do czytelnika, zwracającym uwagę na najistotniejszą sprawę, szczególnie (55); komu, czemu (36)] (71) : OToż fie tu przypátruy tey zacney ofobie/ Ktora ieft wyftáwiona tu ná ptzykład [!] tobie. *LubPs* A6; *RejWiz* A4; *RejAp* 24v; *GórnDworz* A2v; A tu dáley fie przypátruy iefzcze lepiej záflepieniu nędznego człowieká *RejPos* 322v, 227, 251, 277, 286, 293; vmysliłem był *De Ruina Romani imperij* wálzym Wielmożnością [!] gwoli dác drukować. Ale gdym fie czáfłowi krotkiemu przypátrował [...]. Przyszły mi ku rękú Kxiążeczki o Liffłándckiey ziemi *KwiatOpis* A2v; *RejZwierc* 31; Dufaiąc fwey ftałości to przedfię niebráli. Iż był [*Jagiello*] takim Tirannem Pańftw ich fkaśca k temu/ Przypátruiąc fie drugi fpaleniu świeżemu. Ktore im był vtzynił *WierKróc* Bv; A Ták brácia święci/ zwánia niebiefkiego vczęstnicy/ przypátruyćie fię pośláncowi y árcyoffiárnikowi wyznánia náłzego Chríftu Iefufowi. *BudNT Hebr* 3/1; *NiemObr* 124.

przypatrować się na kogo (1): Przypátruymy fię wfyzy na Syná Bożego/ Iáko się on tu zniżył *ArtKanc* B3v.

przypatrować się o czym (1): ktorzy [*apostołowie*] wfytych wobec/ wfytykiego tego [...] vczyli. O czym przypátruymy fię Apóftolfkim fłowom *NiemObr* 85.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (7); zaimek pytajny (19), iż, że (15), jako ‘że’ (6)] (39): Przypátruýze fie dáley/ iż nie wiecznie thá niefláchetna fzaráńcza temu nędznemu fwiátu fzkodzić ma *RejAp* 78v, 10, 12v, 23v, 53v [2 r.], 81v (11); Przetho Dworzánin muśi fie pilnie przypátrować/ iákiei ci będą myfli/ przy kthorych trefnowác ma *GórnDworz* S2v; PRzypátruýze fie thu káždy krześciáńfki człowiecze [...] dziwnym fprawam fwiátá tego/ á iáko Pan [...] ná nim wfythko poftánowic [!] raczył. *RejPos* 114v, 30v, 54v, 69, 177v, 183v (17); *RejZwierc* 142; *Oczko* 2v, 3; *KochPs* 70; *CzechEpPORz* **2; My tedy wfyfzawfzy Andrzejowé zeznání/ y ktemu fie przypátruiąc/ iż igrá y krotochwilá nie ma fie ściągác ku iákiému obráżeniu álbo ránieniu: Andrzejá w tákowéy mierze fłázuiemy/ áby dofyc vczynił Barteldowi zá ránę. *SarnStat* 620, 186, 894, 919; *GosłCast* 6.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego lub do przydawki przy dopełnieniu w zdaniu nadrzędnym [w tym: iż (4), zaimek pytajny (4), jako ‘że’ (2)] (10): A ták tu fie przypátruy tey dziwney iftności/ Iákíe to ták fą ftany/ nie náłzey bączności. *RejWiz* 155; *RejAp* 19, 35v; A Tu fie wnet przypátruy dziwney ípráwie Páná tego/ iż thu wípominác raczy pięć mądrych á pięć ízalonych dzyewic. *RejPos* [340]v, 18v, 27v, 66v, 157v, 195v; *ArtKanc* B3v.

Zwroty: »przypatrować się dobrze« (1): Téż przypátruiać fie dobrze [*attendentes JanPrzyw* 18] temu/ iż przerzeczeni królestwá náłżego obywatéle [...] przywileiom íwym [...] vbliżyli: [...] *SarnStat* 894.

»mocnie przypatrować się« (1): A thu iuż mocnie á pilnie fluchay á przypátruy fie/ gdyżes iuż flýłzał iákí tho frogi wrzod ná íobie nošíłz *RejPos* 327.

»ostrze się przypatrować« (1): Byłtrość/ mówi pan/ hámuycie: A oftrze fye przypátruycie/ Zem ia bóg *KochPs* 70.

»przypatrować się pilno (a. pilnie)« [*szyk zmienny*] (21): Tu fie iuż przypátruymy pilno/ iáko Duch fwięty groží nędznemu fwiátu *RejAp* 81v, 12v, 53v [2 r.], 140v; *GórnDworz* S2v; A thu fie dopirko pilnie przypátruymy/ komu ten Pan ná powftanie á komu ná vpádek przyść raczył *RejPos* 30v, 27v, 54v, 241, 252v, 273 (12); *RejZwierc* 4, 142; *GosłCast* 6.

Szeregi: »czytać a przypatrować się« (1): tu iuż dopirko czythay káždy á przypátruy fie co fie dzyało *RejAp* 166v.

»dziwować się a przypatrować się« (1): A Ták moy miły brácie dziwuy fye á przypátruy fie ze wżąd dziwnemu zámiełzkániu náłzemu. *RejZwierc* 195.

»patrzeć a przypatrować się« (2): Oto pátrzay á pilnie fie przypátruy nędzniku/ iż też były Konciliá y zacni ludzye w Dámáfzku y w Ieruzalem *RejPos* 283v, 157v.

»słuchać (a. przysłuchawać) a przypatrować się« [*szyk 2:1*] (3): Wy wyerni fluchaycie á przypátruycie fie co Pan obyecowác raczy niewyernikom fwoim á co też wyernym fwoim *RejAp* 146v, 19; *RejPos* 327.

»przypatrować (się) a uczyć się« [*szyk 1:1*] (2): *RejPos* 283v; Ale fie tu vcźmy á pilno przypátruymy/ iż Apoštoł powiáda/ [...] *RejAp* 12v.

4. *Starać się o coś, dbać, doglądać, dopilnowywać [czemu]* (5) : *RejPos* 221v; iakoż w Koronie ták wielkiey/ w Pánítwie ták ízerokiem/ ízkodá bydź nie ma/ gdy fię Krol iáko gośpodarz domu nie przypátruie rzeczam/ ktore popráwy potrzebuią *GórnRozm* K.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Iuż y ięzyk/ y wízy/ y oczy/ ftáraiać fie o to/ á przypátruiać fie temu/ co íełt fwiátá thego/ á co widzą wízytkoby rádzi požárli *RejPos* 85.

Przysłowie: Kto ízácuie cudze ípráwy/ Ná íwym bywa błazen práwy. Niech fie pilno przypátruie/ Swemu co cudze ízácuie. *RejZwierc* 236.

Zwrot: »pilno się przypatrować« (1): *RejZwierc* 236 *cf* *Przysłowie*.

Szeregi: »dbać albo przypatrować się« (1): O írogíłz to miecz [*Pański*] á frogie fieczenie iego/ gdzie to iáńnie widzimy y tu zá żywotow fwoich/ iedno iż o to dbác/ álbo fie przypátrować temu álbo nie ímiemy/ álbo nie vmiemy *RejAp* 24.

»starać się a przypatrować się« (1): *RejPos* 85 *cf* *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Synonimy: 1. baczyć, badać, doglądać, obaczać, obserwować, oglądać, oględować, pilnować, pozierać, śledzić; a. obaczawać, poznawać; 2. obserwować, przestrzegać; 4. dbać, doglądać, obaczawać, opiekąć się, opiekować się, pieczołować, pieczołować się, pilnować, starać się, troskać się, troszczyć się.

Formacje współrdzenne cf PATRZYĆ.

Cf PRZYPATROWANIE, PRZYPATROWANIE SIĘ, PRZYPATRUJĄCY SIĘ

KO